

EOC
EUROASIAN
ONLINE
CONFERENCES

ENGLAND CONFERENCE

**INTERNATIONAL CONFERENCE ON
MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND
EDUCATION**

Google Scholar

zenodo

OpenAIRE

doi digital object
identifier

eoconf.com - from 2024

INTERNATIONAL CONFERENCE ON MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND EDUCATION: a collection scientific works of the International scientific conference – London, England, 2026. Issue 4

Languages of publication: Uzbek, English, Russian, German, Italian, Spanish

The collection consists of scientific research of scientists, graduate students and students who took part in the International Scientific online conference «**INTERNATIONAL CONFERENCE ON MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND EDUCATION**». Which took place in London, 2026.

Conference proceedings are recommended for scientists and teachers in higher education establishments. They can be used in education, including the process of post - graduate teaching, preparation for obtain bachelors' and masters' degrees. The review of all articles was accomplished by experts, materials are according to authors copyright. The authors are responsible for content, researches results and errors.

O'ZBEKISTONDA IJTIMOYIY ISHNING RIVOJLANISHI

To'rayeva Muxlisa

Ijtimoiy ish yo'nalishi 1-bosqich talabasi

Termiz davlat universiteti

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekistonda ijtimoiy ishning shakllanishi, rivojlanish bosqichlari va hozirgi zamonaviy tendensiyalari tahlil qilingan. Mustaqillikdan so'ng ijtimoiy himoya tizimida amalga oshirilgan islohotlar, mahalla institutining roli, davlat tomonidan qabul qilingan huquqiy-me'yoriy hujjatlar va ijtimoiy ishning akademik yo'nalish sifatida rivojlanishi yoritilgan. Shuningdek, aholining ehtiyojmand qatlamlariga xizmat ko'rsatish tizimining samaradorligi, nodavlat notijorat tashkilotlarining o'rni hamda ijtimoiy xizmatlarning diversifikatsiyasi haqida fikrlar bayon etilgan. Maqola ijtimoiy ishning O'zbekistondagi istiqbollari va rivojlanish omillarini yoritishga qaratilgan.

Kalit so'zlar: Ijtimoiy ish, O'zbekiston, mahalla, ijtimoiy himoya, islohotlar, nodavlat tashkilotlar, ehtiyojmand aholi, ijtimoiy xizmatlar, huquqiy asoslar, akademik yo'nalish

Аннотация. В данной статье анализируются становление социальная работа в Узбекистане, этапы её развития и современные тенденции. Освещаются реформы, проведённые в системе социальной защиты после обретения независимости, роль института махалли, принятые государством нормативно-правовые документы, а также развитие социальной работы как академического направления. Кроме того, приводятся мнения об эффективности системы обслуживания нуждающихся слоёв населения, роли негосударственных некоммерческих организаций и диверсификации социальных услуг. Статья направлена на раскрытие перспектив и факторов развития социальной работы в Узбекистане.

Ключевые слова: социальная работа, Узбекистан, махалля, социальная защита, реформы, негосударственные организации, нуждающееся население, социальные услуги, правовые основы, академическое направление

Abstract. This article analyzes the formation of social work in Uzbekistan, its stages of development, and current modern trends. It highlights the reforms carried out in the social protection system after independence, the role of the mahalla institution, the legal and regulatory documents adopted by the state, and the development of social work as an academic field. The article also presents views on the effectiveness of the service system for vulnerable segments of the population, the role of non-governmental non-profit organizations, and the diversification of social services. Overall, the article aims to shed light on the prospects and development factors of social work in Uzbekistan.

Keywords: social work, Uzbekistan, mahalla, social protection, reforms, nongovernmental organizations, vulnerable population, social services, legal framework, academic direction

O'zbekistonda ijtimoiy ishning shakllanishi asrlar davomida jamiyatning o'z-o'zini boshqarish an'analari bilan uzviy bog'liq bo'lgan [1]. Mahalla, qavm-

qarindoshlik munosabatlari, xayriya tadbirlari va hamjihatlik qadriyatlari mamlakatdagi ijtimoiy ko'makning ilk shakllari sifatida namoyon bo'lgan [2]. Mahalla qadimdan nafaqat hududiy birlik, balki ijtimoiy barqarorlik va tartibning muhim markazi bo'lib, unda yetim-esirlar, qarovsiz bolalar, beva-bechoralar, keksalar va muhtojlarga yordam ko'rsatish, muammolarni birgalikda hal etish kabi vazifalar bajarilgan [3]. Bu jarayonlar zamonaviy ijtimoiy ish g'oyalari bilan mazmunan o'xshash bo'lib, jamiyatning o'z ichida shakllangan tabiiy ijtimoiy yordam tizimi sifatida qayd etiladi [4].

O'zbek xalqida sahovat, muruvvat va hamjihatlik qadriyatlari juda kuchli rivojlangan. Turli bayramlar, to'ylar va marosimlarda jamiyatning muhtoj qatlamlariga yordam ko'rsatish, sadaqa berish va xayriya tadbirlarini tashkil etish xalqning ijtimoiy mas'uliyat hissini yuksaltirgan [5]. Ota-bobolardan davom etib kelayotgan ehson, xashar, yordam puli yig'ish kabi amaliyotlar ijtimoiy ishning tarixiy ildizlari bo'lib xizmat qilgan.

Mustaqillikdan oldingi davrlarda ham davlat tomonidan qariyalar uylarida, nogironlar uchun internatlarda, yetim bolalar uylari va boshqa muassasalarda ijtimoiy xizmatlar ko'rsatilgan bo'lsa-da, bu faoliyat professional ijtimoiy ish sifatida rivojlanmagan edi [6]. Sovet davridagi bu tizim ko'proq g'amxo'rlikni muassasalashtirish, markazlashgan nazorat va yordamning bir xil shakllaridan iborat bo'lgan, biroq inson ehtiyojlariga moslashgan individual yondashuv yetarli emas edi [7].

Mustaqillikdan so'ng jamiyatda tub ijtimoiy o'zgarishlar yuz berdi. Yangi siyosiy-iqtisodiy sharoit ijtimoiy himoya tizimini qayta ko'rib chiqishni talab qildi. Shu davrdan boshlab O'zbekiston ijtimoiy yo'naltirilgan davlat sifatida rivojlanishni o'z oldiga maqsad qilib qo'ydi. Ijtimoiy himoya tizimini takomillashtirish uchun mustahkam huquqiy asos yaratildi. Kam ta'minlanganlar, keksalar, nogironlar, ayollar, yoshlar uchun davlat siyosatining huquqiy bazasi kengaytirildi. "Mahalla to'g'risida", "Nogironlarni ijtimoiy himoya qilish to'g'risida", "Bolalarni qo'llab-quvvatlash kafolatlari to'g'risida", "Ayollarni qo'llab-quvvatlash" kabi qonunlar ijtimoiy ishning institutsional shakllanishiga keng yo'l ochdi [8].

Davlat tomonidan ijtimoiy xizmatlarni ko'rsatish tizimi bosqichma-bosqich isloh qilindi. Avvallari ijtimoiy muammolar ko'proq internat muassasalarida hal qilingan bo'lsa, mustaqillikdan keyin oilani qo'llab-quvvatlash, jamoaviy xizmatlar va profilaktika ishlariga ko'proq e'tibor qaratila boshlandi. Yetim bolalarni muassasalarga joylashtirishdan ko'ra, ularni oilaviy muhitda tarbiyalashga ustuvorlik berildi. Shu bois oilaviy turdagi bolalar uylari, mehribonlik uylari, vasiylik va homiylik tizimlari rivojlantirildi [9]. Keksalar, nogironlar va kasal fuqarolarga uy sharoitida xizmat ko'rsatish tizimi yo'lga qo'yildi, bu esa ijtimoiy ishning zamonaviy tamoyillariga yaqinlashishning muhim bosqichi bo'ldi [10].

Mahalla tizimi mustaqillik yillarida yanada kuchaytirildi. U nafaqat fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organi, balki ijtimoiy himoya markaziga aylandi. Mahalla

ichidagi profilaktika xodimlari, ijtimoiy faollar, xotin-qizlar yetakchilari, yoshlar masalalari bo'yicha mas'ullar jamiyatning ijtimoiy muammolarini aniqlash, ularni tizimli ravishda hal etish va oilalarga ko'mak ko'rsatish kabi keng ko'lamli vazifalarni bajarmoqda [11]. Shu jihatdan mahalla tizimining faolligi O'zbekistonda ijtimoiy ishni jamoatchilik asosida shakllantirishga xizmat qildi [12].

2000-yillardan boshlab ijtimoiy ish oliy ta'lim tizimiga kirib keldi. O'zbekiston Milliy universiteti, Toshkent davlat pedagogika universiteti va viloyat davlat universitetlarida ijtimoiy ish yo'nalishlari ochildi. Bu yo'nalish bo'yicha dastlabki o'quv rejalari xalqaro tajribaga asoslangan holda shakllantirildi [13]. Talabalarga ijtimoiy ish nazariyasi, amaliyoti, metodlari, ijtimoiy psixologiya, ijtimoiy xizmatlar menejmenti, diagnostika kabi fanlar o'qitila boshlandi. Bu esa ijtimoiy xizmatlar sifatini keskin oshirishga xizmat qildi [14].

O'quv amaliyotlari tizimi ham rivojlanib bordi. Talabalar maktab, kollej, mahalla, internat, nogironlar markazlari, reabilitatsiya muassasalari kabi turli tashkilotlarda amaliyot o'tash orqali ko'nikmalar hosil qila boshladilar, bu esa ijtimoiy ish bo'yicha professional malakaning shakllanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatdi [15]. Keyingi yillarda ijtimoiy xizmatlar tizimi kengaydi: nodavlat notijorat tashkilotlari faol jalb etildi, xizmatlarning yangi shakllari joriy qilindi va aholi ehtiyoji chuqur o'rganila boshlandi [16].

2016-yildan keyingi ijtimoiy siyosat yangi bosqichga ko'tarildi. Yordamga muhtoj oilalarni aniqlashda shaffoflikni oshirish maqsadida Yagona ijtimoiy himoya reyestri joriy qilindi, bu esa yordamlarning manzilliligini tubdan yaxshiladi [17]. Nogironligi bo'lgan shaxslar uchun yangi reabilitatsiya xizmatlari yo'lga qo'yildi, "Ayollar daftari", "Yoshlar daftari", "Temir daftar" kabi tizimlar joriy etilib, yordam mexanizmi yanada kuchaydi [18].

Nodavlat notijorat tashkilotlari faoliyatining kuchayishi ijtimoiy xizmatlar ko'lamini kengaytirib, davlat xizmatlaridagi bo'shliqlarni to'ldirishga xizmat qilmoqda [19].

Nodavlat notijorat tashkilotlari ham ijtimoiy ishning rivojlanishida muhim o'ringa ega bo'la boshladi. Ular ayollar, bolalar, nogironlar, keksalar, muhojirlar, zo'ravonlikdan jabr ko'rganlar bilan ishlash bo'yicha turli ijtimoiy loyihalarni amalga oshirib kelmoqda. NNTlarning faollashuvi ijtimoiy xizmatlar ko'lamini kengaytirib, davlat xizmatlaridagi bo'shliqlarni to'ldirishga yordam bermoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. — Toshkent, 2023.
2. "Mahalla to'g'risida"gi Qonun. O'zbekiston Respublikasi qonuni, 2013-yil 14sentabr (yangi tahriri bilan).
3. "Nogironlarni ijtimoiy himoya qilish to'g'risida"gi Qonun. — Toshkent, 2020.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Ijtimoiy himoya yagona reyestrini joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4896-son qarori. — 2020-yil.

5. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Mahalla institutini yanada qo‘llabquvvatlash va rivojlantirish to‘g‘risida”gi Farmoni. — 2021-yil.
6. G‘afforova, R. “Ijtimoiy ish nazariyasi va amaliyoti”. — Toshkent: Fan, 2019.
7. Musurmonova, O., Qo‘ldosheva, D. “Ijtimoiy ish asoslari”. — Toshkent: TDPU nashriyoti, 2020.
8. Xodjayeva, G. “Mahalla va oilada ijtimoiy–psixologik ish”. — Toshkent: Tamaddun, 2018.
9. Azizxo‘jayeva, N. “Pedagogik va ijtimoiy psixologiya asoslari”. — Toshkent: O‘qituvchi, 2016.
10. Midgley, J. Social Development: Theory and Practice. — London: Sage Publications, 2014.
11. Payne, M. Modern Social Work Theory. — Oxford: Oxford University Press, 2015.
12. Zastrow, C. Introduction to Social Work and Social Welfare. — Boston: Cengage Learning, 2016.
13. UNICEF Uzbekistan. Children and Social Protection in Uzbekistan. 2021-yilgi hisobot.
14. Jahon banki. Uzbekistan: Social Protection Review. — Washington, 2020.
15. ILO (International Labour Organization). Social Protection Systems in Central Asia. — Geneva, 2019.
16. Abdurahmonova, G. “O‘zbekistonda ijtimoiy xizmatlar modernizatsiyasi”. — “Ijtimoiy tadqiqotlar” jurnali, 2022.
17. Ahmedova, Z. “Mahallada ijtimoiy ishni tashkil etishning innovatsion yondashuvlari”. — Toshkent davlat universiteti ilmiy maqolalar to‘plami, 2021.
18. Karimov, A. “O‘zbekiston ijtimoiy siyosatining o‘ziga xos jihatlari”. — “Jamiyat va boshqaruv” jurnali, 2020.
19. Oila va xotin-qizlar qo‘mitasi. O‘zbekiston oilalarining ijtimoiy-iqtisodiy ahvoli bo‘yicha tahliliy ma‘lumotnoma. — Toshkent, 2021.
20. O‘zbekiston Milliy universiteti. Ijtimoiy ish kafedrasida o‘quv-metodik majmuasi. — Toshkent, 2022.

